

OHJE SUORAHANKINTAPÄÄTÖKSEN TEKEMISELLE

Päijät-Hämeen hyvinvointialue

Sisällysluettelo

1. SUORAHANKINTA	2
1.1. Määritelmä	2
2. SUORAHANKINTAPÄÄTÖS.....	2
2.1. Hankintalain 40 §	3
2.2. Hankintalain 41 § suora hankinta lisätilauksissa	3
2.3. Hankintalain 110 § suora hankinta erityistilanteissa	4
3. YKSILÖKOHTAISET SUORAHANKINTAPÄÄTÖKSET	4
4. SUORAHANKINTAPÄÄTÖKSEN TEKEMINEN ASIANHALLINTAJÄRJESTELMÄÄN.....	5
5. SUORAHANKINTAPÄÄTÖKSEN MALLIPOHJA	7

1. SUORAHANKINTA

1.1. Määritelmä

Tätä suoramankintaohjetta ei sovelleta kansalliset kynnsarvot alittaviin hankintoihin, jotka ovat hankintalain soveltamisen ulkopuolella.

Suoramankinta on yksi hankintalain (1397/2016) mukaisista hankintamenettelyistä.

Pääsääntönä hankintalaissa on kaikkien julkisten hankintojen kilpailuttaminen. Suoramankinta on poikkeus tästä pääsäännöstä. Syy suoramankinnan käyttämiseen on aina todettava ennalta ja se on perusteltava hankintapäätöksessä tai siihen liittyvässä muussa asiakirjassa.

Suoramankinnassa hankintayksikkö julkaisematta hankintailmoitusta valitsee yhden tai usean toimitajan, joiden kanssa neuvottelee sopimuksen ehtoista. Hankintayksikkö tekee siis hankinnan järjestämättä tarjouskilpailua.

Suoramankinta on erotettava tilauksista, jotka tehdään kilpailutettujen puitesopimusten ja puitejärjestelyjen perusteella.

Hankintayksikkö voi valita menettelytavaksi suoramankinnan, jos hankintalaissa säädetyt edellytykset täyttyvät.

2. SUORAHANKINTAPÄÄTÖS

Kaikista kynnsarvon ylittävistä suoramankinnoista on tehtävä hankintapäätös, jossa on kerrottu hankintalain pykälä, johon perustuen suoramankinta toteutetaan sekä hankintalain mukaiset suoramankintaperusteet.

Hankintapäätöksen otsikotiedossa on aina oltava sana suoramankintapäätös ja päätöslajina suoramankintapäätös, jotta kaikki suoramankintoja koskevat päätökset ovat haettavissa asianhallintajärjestelmästä.

Suoramankintapäätöksellä on lisäksi aina ilmoitettava hankinnan ennakoitu arvo ja sen laskentaperuste.

Suoramankinnoista, jotka ylittävät EU-kynnsarvon sekä liitteen E mukaisista kynnsarvon ylittävistä suoramankinnoista on tehtävä suoramankintailmoitus julkisten hankintojen ilmoituskanava HILMA:aan. Suoramankintailmoituksen julkaisemisen jälkeen hankintasopimus voidaan tehdä aikaisintaan 14 vuorokauden valitusajan päättymisen jälkeen.

Hyvinvointialueen keskitetty hankintatoimi hoitaa suoramankintailmoituksen julkaisemisen yhteistyössä hankkivan yksikön kanssa.

Suoramankinnoista päätetään hankintavaltuuksien mukaisesti (hankintavaltuudet hankintaohjeen liite 1).

Hankintaa ei saa pilkkoa eriin tai hankinnan arvoa ei saa laskea poikkeuksellisin menetelmin hankintatarajan alittamiseksi. Toistuvat hankinnat voidaan toteuttaa esimerkiksi puitejärjestelyin (hankintaohjeen kohta 7.3 puitejärjestely).

2.1. Hankintalain 40 §

Hankintalain 40 §:ssä on määritetty suorahankintaperusteet, jonka mukaisesti suorahankinta on perusteltava:

- 1) avoimessa tai rajoitetussa menettelyssä ei ole saatu lainkaan osallistumishakemuksia tai tarjouksia taikka soveltuvia osallistumishakemuksia tai tarjouksia; lisäedellytyksenä on, että alkuperäisiä tarjouspyynnön ehtoja ei olennaisesti muuteta;
- 2) teknisestä tai yksinoikeuden suojaamiseen liittyvästä syystä vain tietty toimittaja voi toteuttaa hankinnan; lisäedellytyksenä on, että järkeviä vaihtoehtoisia tai korvaavia ratkaisuja ei ole eikä kilpailun puuttuminen johdu hankinnan ehtojen keinotekoisesta kaventamisesta;
- 3) hankinnan tarkoituksena on ainutkertaisen taideteoksen tai taiteellisen esityksen luominen tai hankkiminen;
- 4) sopimuksen tekeminen on ehdottoman välttämätöntä, eikä säädettyjä määräaikoja voida noudattaa hankintayksiköstä riippumattomasta, ennalta arvaamattomasta syystä aiheutuneen äärimmäisen kiireen vuoksi;
- 5) hankittava tavara valmistetaan vain tutkimusta, kokeilua, tuotekehitystä tai tieteellistä tarkoitusta varten eikä kyseessä ole massatuotanto tavarantoimittajan valmistamisen taloudellisen kannattavuuden varmistamiseksi tai tutkimus- ja kehityskustannusten kattamiseksi;
- 6) hankinta koskee perushyödykemerkkinoilla noteerattuja ja sieltä hankittavia tavaroita;
- 7) tavarat hankitaan erityisen edullisesti liiketoimintansa lopettavalta toimittajalta, pesänhoitajalta tai selvittäjältä maksukyvyttömyysmenettelyn, akordin tai vastaavan menettelyn seurauksena;
- 8) kyseessä on palveluhankinta, joka tehdään suunnittelukilpailun perusteella ja joka on suunnittelukilpailun sääntöjen mukaan tehtävä kilpailun voittajan kanssa, tai jos voittajia on useita, näistä jonkun kanssa; tällöin kaikki voittajat on kutsuttava osallistumaan neuvotteluihin.

2.2. Hankintalain 41 § suorahankinta lisätilauksissa

Pääsääntöisesti lisätilaukset on huomioitava tarjouspyyntöihin kirjattavina optioehtoina.

Hankintayksikkö voi tehdä suorahankinnan, kun alkuperäisen toimittajan kanssa tehtävä tavarahankinta on lisätilaus, jonka tarkoituksena on aikaisemman toimituksen tai laitteiston osittainen korvaaminen tai laajentaminen. Edellytyksenä on, että toimittajan vaihtaminen johtaisi teknisiltä ominaisuuksiltaan erilaisen tavarantoimittajan hankkimiseen, mikä aiheuttaisi yhteensopimattomuutta tai suhteettoman suuria teknisiä vaikeuksia käytössä ja kunnossapidossa. Tällaisten sopimusten ja uudistettavien sopimusten voimassaoloaika saa ainoastaan poikkeuksellisesti ylittää kolme vuotta.

Perusteen käyttö edellyttää poikkeuksellisuutta lisätilausten tekemisessä. Normaalisissa tilanteissa lisätilausten tarve tulee ottaa huomioon hankintaa toteutettaessa. Lisäksi hankintayksikkö voi tehdä suorahankinnan, kun kyseessä on alkuperäisen toimittajan kanssa tehtävä uusi rakennusurakkasopimus tai palveluhankinta, joka vastaa aikaisemmin tehtyä rakennusurakkaa tai palveluhankintaa. Edellytyksenä on, että alkuperäistä hankintaa koskevassa hankintailmoituksessa on mainittu mahdollisesta myöhemmästä suorahankinnasta ja että lisäpalvelun tai uuden rakennusurakan ennakoitu arvo

on otettu huomioon laskettaessa alkuperäisen sopimuksen kokonaisarvoa. Suorahankinta voidaan tehdä enintään kolmen vuoden kuluessa alkuperäisen sopimuksen tekemisestä.

2.3. Hankintalain 110 § suorahankinta erityistilanteissa

Hankintalain 110 § mukaan sosiaali- ja terveystalveluiden hankinnassa voidaan yksittäisissä tapauksissa tehdä suorahankinta, jos

1. tarjouskilpailun järjestäminen tai
2. palvelun tarjoajan vaihtaminen
3. olisi ilmeisen kohtuutonta tai
4. erityisen epätarkoituksenmukaista asiakkaan kannalta merkittävän hoito tai asiakassuhteen turvaamiseksi.

Tämä koskee pelkästään hankintalain liitteessä E lueteltuja sosiaali- ja terveydenhuollon palveluja, ei terveydenhuollon laitteita.

3. YKSILÖKOHTAISET SUORAHANKINTAPÄÄTÖKSET

Kilpailutetun palveluvalikoiman käyttäminen on aina ensisijaista. Asiakkaiden tarpeiden monimuotoisuuden takia joudutaan aika ajoin harkitsemaan asiakaskohtaiseen suorahankintaan turvautumista. Mahdollisia suorahankintaa edellyttäviä tilanteita ovat esimerkiksi

- asiakkaan erityistarpeisiin vastaavaa palvelua ei löydy kilpailutetusta valikoimasta
- asiakas- tai hoitosuhde on jatkunut pitkään ja sen pysyvyydellä on henkilön elämäntilanteesta tai muista henkilökohtaisista syistä erityinen merkitys
- asiakkaan palvelut edellyttävät harvinaista erityisosaamista tai erityisosaamisten kokonaisuutta
- muu vastaava asiakkaan erityistarpeisiin liittyvä painava syy, jonka takia palvelut on hankittava tietyltä palveluntuottajalta

Myös yksilökohtaisesta liitteen E mukaisesta sosiaali- ja terveydenhuollon palveluiden suorahankinnasta on tehtävä suorahankintapäätös.

Yksilökohtaisessa suorahankintapäätöksessä on oltava suorahankintaan oikeutettavat perustelut ml. hankintalain mukaiset suorahankintaperusteet.

Yksilökohtaiset suorahankintapäätökset suositellaan tekemään -asianhallintajärjestelmään joko nimettömänä tai salattuna.

Yksilöä koskevalla suorahankintapäätöksellä on aina ilmoitettava hankinnan ennakoitu arvo ja sen laskentaperuste.

Päätökset lähetetään tiedoksi tulosaluejohtajalle ja toimialajohtajalle.

Yksilöä koskevista sosiaali- ja terveydenhuollon suorahankintapäätöksistä ei julkaista suorahankintailmoitusta.

4. SUORAHANKINTAPÄÄTÖKSEN TEKEMINEN ASIANHALLINTAJÄRJESTELMÄÄN

Suorahankintapäätös tehdään asianhallintajärjestelmään seuraavien kohtien (1-11) mukaisesti:

1. Asianumero:

Kaikki asiat on avattava asianhallintajärjestelmään, jossa sille syntyy asianumero.

Asiaa avattaessa valitaan joko kansalliset kynnyksarvot alittava hankinta tai kansalliset kynnyksarvot ylittävä hankinta hankinnan ennakoitun arvon mukaan.

2. Päätöslaji:

Suorahankintapäätösten päätöslajiksi valitaan suorahankintapäätös.

3. Otsikko:

Otsikko alkaa sanalla suorahankintapäätös. Otsikkotiedossa on kirjattuna hankinnan kohde, sopimuksen kesto ja suorahankintapäätöksen kokonaisarvo

4. Asianosaiset:

Kirjataan hankkiva toimiala, tulosalue ja tulosityksikkö sekä toimittajan nimi

5. Selostus asiasta:

Tässä kohtaa kerrotaan tiivistetysti hankinnan kohde ja suorahankintaan johtaneet asiakohdat. Lisäksi kerrotaan hankinnan ennakoitu kokonaisarvo ja kokonaisarvon laskentaperuste. Ennakoidun arvon laskennassa on käytettävä suurinta maksettavaa kokonaiskorvausta ilman arvonlisäveroa.

Sopimuksen ennakoitua arvoa laskettaessa toistaiseksi voimassa olevien sopimuksen laskennassa käytetään neljän (4) vuoden sopimusarvoa (48 kk). Jos sopimuskauden pituus on esimerkiksi kaksi (2) vuotta + yhden (1) vuoden optio, sopimuksen ennakoitun arvon laskennassa huomioidaan kolmen (3) vuoden sopimuskauden kokonaiskorvauksien ennakoitu arvo.

6. Päätöspäätöselustelut:

Päätöspäätöselusteluihin on kirjattava hankintalain pykälä, johon perustuen suorahankinta toteutetaan sekä hankintalain mukainen suorahankintaperuste. Perusteluihin on kirjattava näkyviin kustannuspaikka, jossa hankintaa varten on varattuna määräraha.

7. Hankintaesitys:

Tulosaluejohtaja tekee hankintaesitykset toimialan johtajalle tulosalueensa osalta yli 100 000 euron (alv 0 %) arvoisista hankinnoista.

Toimialajohtaja tekee hankintaesitykset toimialansa osalta yli 1 000 000 euron (alv 0 %) arvoisista hankinnoista. Kirjataan hankinnan kohde ja hankinnan arvo ja sen laskentaperuste.

8. Päätös:

Hankintapäätöksen tekee hankintavaltuuksien mukainen viranhaltija. Yli 5 000 000 euron (alv 0 %) arvoisista hankinnoista ja sopimuksista päättää hallitus pois lukien liikelaitoksen hankinnat.

Päätöstekstin loppuun kirjataan näkyviin, että sopimus ei synny hankintapäätöksellä, eikä siitä tehtävällä tiedoksiannolla, vaan vasta sen jälkeen, kun molemmat osapuolet ovat allekirjoittaneet sopimuksen.

9. Lisätietojen antaja:

Lisätietojen antajana on substanssin edustaja, joka on vastannut hankinnan valmistelusta. Kirjataan nimike, nimi ja yhteystieto.

10. Toimivallan peruste:

Toimivallan perusteeksi kirjataan hankintaohje ja hankintavaltuudet

11. Muutoksenhaku:

Kansallisen kynnyksarvon (60 000 € alv 0 %) alittavista hankinnoista voidaan tehdä hankintalain mukainen hankintaoikaisuvaatimus. Kynnyksarvon alittavien hankintojen muutoksenhaussa tulee myös huomioida muusta lainsäädännöstä tulevat oikaisu- tai muutoksenhakekeinot.

Näitä ovat esimerkiksi kuntalain mukainen kunnallinen oikaisuvaatimus. Kansallisen kynnyksarvon ylittävistä hankinnoista voidaan tehdä hankintaoikaisuvaatimus sekä valitus markkinaoikeudelle.

5. SUORAHANKINTAPÄÄTÖKSEN MALLIPOHJA

Suorahankintapäätöksen mallipohja on esimerkki, jonka muoto tulee muotoilla hankintaan sopivaksi.

Hankintapäätös tehdään hankintavaltuuksien mukaisesti. Yli 100.000 euron hankinnoilla on oltava mallipohjan mukainen esittäjä.

Asianumero	D/
Päätöslaji	Suorahankintapäätös
Otsikko	Suorahankintapäätös xx hankinnasta 1.1.2022 lähtien toistaiseksi voimassa olevalle sopimuskaudelle. Hankinnan ennakoitu kokonaisarvo neljälle (4) vuodelle yhteensä xx € (alv 0 %).
Asianosaiset	Päijät-Hämeen hyvinvointialue – (Toimiala – tulosalue ja tulosityksikkö) – Toimittaja
Selostus asiasta	<p>Tiivis selostus hankinnan kohteesta ja suorahankintaan johtaneista asiakohdista. Lisäksi kerrotaan hankinnan ennakoitu kokonaisarvo (alv 0 %) ja sen laskentatapa.</p> <p>Selostus asiasta kohdassa voidaan kuvata hankintamenettelyä esim. seuraavasti: Hankinnan kohteena olevat palvelut ovat julkisista hankinnoista ja käyttöoikeussopimuksista säädetyn lain (1397/2016, hankintalaki) liitteen E mukaisia sosiaali- ja terveyspalveluita. Hankintamenettely toteutetaan hankintalain (1397/2016) 40 §:n mukaisena suorahankintana, jossa hankintayksikkö neuvottelee valitsemansa toimittajan kanssa hankintasopimuksen ehdoista julkaisematta etukäteen hankintailmoitusta.</p>
Päätösperustelut	<p>Päätösperusteluihin on kirjattava hankintalain pykälä, johon perustuen suorahankinta toteutetaan sekä hankintalain mukaiset suorahankintaperusteet. Suorahankinnoista, jotka ylittävät EU-kynnysarvon sekä liitteen E mukaisista kynnysarvon ylittävästä suorahankinnasta tulee lisäksi tehdä suorahankintailmoitus julkisten hankintojen ilmoituskanava HILMA:aan.</p> <p><u>Päätösperustelun esimerkki:</u> Suorahankinnan perusteena on hankintalain 40§:n 2 momentin 2 kohdan mukainen peruste, jonka mukaan teknisestä syystä vain tietty toimittaja voi toteuttaa hankinnan.</p> <p>Tämän jälkeen kirjataan tarkempi perustelu, miksi vain tietty toimittaja voi toteuttaa hankinnan ja suorahankintaperusteen voidaan katsoa täyttyvän. Tämä perustelu julkaistaan suorahankintailmoituksessa.</p> <p><u>Hankinnan ennakoidun arvon laskenta:</u> Hankintalain (1397/2016) 27 §:n mukaan hankinnan ennakoitua arvoa laskettaessa perusteena on käytettävä suurinta maksettavaa kokonaiskorvausta ilman arvonlisäveroa.</p> <p><u>Suorahankintailmoitus:</u></p>

Suorahankinnoista, jotka ylittävät EU-kynnysarvon sekä liitteen E mukaisista kynnysarvon ylittävistä suorahankinnoista tulee tehdä suorahankintailmoitus julkisten hankintojen ilmoituskanava HILMA:aan.

Esimerkkiteksti:

Hankinnasta julkaistaan suorahankintaa koskeva ilmoitus. Hankintasopimus solmitaan aikaisintaan 14 päivän kuluttua siitä, kun suorahankintaa koskeva ilmoitus on julkaistu.

Hankintaesitys

Yli 100 000 euron (alv 0 %) ylittävillä hankinnoilla on oltava esittäjä.

Esimerkkiteksti:

XX-tulosalueen johtaja XX esittää hankittavaksi XX Oy:n pvm xx.xx.2022 tarjousten mukaisesti xx:

1. vuoden vuosimaksu xx €

Optio xx €

Hankinnan kokonaisarvo neljälle (4) vuodelle sisältäen option on yhteensä xx euroa (alv 0 %).

Hankinnan arvo on arvioitu päätöksellä hankintalain mukaisesti neljän vuoden ajalle. Sopimus tullaan solmimaan toistaiseksi voimassa olevaksi.

Päätös

Hankintapäätös tehdään hankintavaltuuksien mukaisesti. Kun hankinnalla on esittäjä, voidaan päätöskohtaan kirjata ”Päätän edellä esitetyn mukaisesti”.

Lisäksi päätöksen loppuun on suositeltavaa kirjata, että sopimus ei synny päätöksellä vaan erikseen tehtävällä päätökseen perustuvalla sopimuksella. EU-kynnysarvon ylittävissä hankinnoissa on aina odotettava muutoksenhakuaika ennen sopimuksen allekirjoittamista.

Esimerkkiteksti:

Sopimus ei synny hankintapäätöksellä, eikä siitä tehtävällä tiedoksiannolla, vaan vasta sen jälkeen, kun molemmat osapuolet ovat allekirjoittaneet sopimuksen.

Hankintasopimus voidaan tehdä aikaisintaan 14 päivän kuluttua ilmoituksen julkaisemisesta Euroopan unionin virallisessa lehdessä.

Lisätietojen antaja

Tähän kirjataan hankinnan valmistelusta vastannut substanssin edustaja. Esimerkiksi tulosityksikköpäällikkö xx, puhelin

Toimivallanperuste

Hankintaohje ja -valtuudet

Nähtävänäoloaika

Kirjataan viranhaltijapäätöksen päivämäärää seuraava arkipäivä.

Nähtävänäolopaikka

Päijät-Hämeen hyvinvointialueen yleinen tietoverkko www.paijatha.fi

Muutoksenhaku	Hankintalain mukainen hankintaoikaisu ja/tai valitus markkinaoikeudelle
Saaja	Toimittaja / Toimittajat
Tiedoksi	Hankintatoimi, hankinnan vastuuhenkilöt
Liitteet	
Allekirjoitus	Hankintavaltuuksien mukainen viranhaltija. Yli 5 000 000 euron (alv 0 %) hankinnoista päättää hallitus